

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Τίτλος Μαθήματος

Ενότητα 8 : Κοινωνιολογία του Σώματος-Μέρος Α΄

Μαίρη Γκούβα

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Τμήμα Νοσηλευτικής

Κοινωνιολογία της Υγείας

Ενότητα 8: Κοινωνιολογία του σώματος-Μέρος Α΄

Μαίρη Γκούβα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Γνωριμία με έναν πρόσφατο κλάδο της Κοινωνιολογίας της Υγείας και Ασθένειας, που ονομάζεται Κοινωνιολογία του Σώματος.
- Εξοικείωση με τις τρεις κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις της Κοινωνιολογίας του Σώματος.

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

- Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας.
- Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος.
- Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα.
- Οδεύοντας προς έναν νέο τύπο κοινωνίας («σωματική»).

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

- Κύριες προσεγγίσεις του Σώματος.
 - Η νατουραλιστική προσέγγιση.
 - Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης.
 - Η φαινομενολογική προσέγγιση.

Κοινωνιολογία του Σώματος-Μέρος Α'

Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας 1/5

1. Η «φυσιολογική» λειτουργία του σώματος μπορεί να περιοριστεί από την ασθένεια με επακόλουθο:

- Ψυχολογικές συνέπειες.
- Κοινωνικές συνέπειες.
- Πολιτικές συνέπειες.

Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας 2/5

2. Η υγεία, στο πλαίσιο της σύγχρονης, προσανατολισμένης στον καταναλωτή, κοινωνίας, νοείται με όρους δραστηριοτήτων διατήρησης του σώματος:

- Άσκηση.
- Δίαιτα.
- Αποφυγή ανθυγιεινών προϊόντων (τσιγάρο, αλκοόλ).

Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας 3/5

3. Η ιατρική επιστήμη επινοώντας συνεχώς μέσα διαφοροποίησης του φυσικού σώματος συνέβαλε στην αλλαγή των περιορισμών και των ορίων του φυσικού σώματος.

Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας 4/5

– Μέσα διαφοροποίησης του φυσικού σώματος:

- » Επανακατασκευή μερών του σώματος με την πλαστική χειρουργική.
- » Μεταφορά εσωτερικών οργάνων από το ένα σώμα στο άλλο (μεταμόσχευση).
- » Παρέμβαση στη γενετική δομή του εμβρύου και συμβολή στην αναπαραγωγή.

Η σημασία του Σώματος για την Κοινωνιολογία της Υγείας 5/5

- Τα όρια μεταξύ φυσικού σώματος και κοινωνίας γίνονται δυσδιάκριτα.
 - Όσο περισσότερα γνωρίσουμε για το σώμα και όσο περισσότερο μπορούμε να το ελέγξουμε, να παρέμβουμε σε αυτό και να το διαφοροποιήσουμε τόσο περισσότερο δυσκολευόμαστε να προσδιορίσουμε τι είναι πραγματικά το σώμα.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 1/6

- Ο Shilling αναφέρεται στην *απούσα παρουσία* του σώματος από την Κοινωνιολογία.
 - Παρότι παλαιότερα δεν υπήρχε η απαραίτητη βιβλιογραφία, ωστόσο η Κοινωνιολογία ασχολήθηκε με:
 - Το σώμα, τις λειτουργίες, τις προθέσεις, τη γλώσσα και τις εκφράσεις του, την επίδραση των υλικών συνθηκών στην κατάσταση της υγείας του σώματος.
 - Την επίδραση των ασθενειών που προκαλούν αναπηρίες στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, τον εαυτό και τη ατομική ταυτότητα.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 2/6

- Σχετικά πρόσφατα μπορούμε να μιλάμε για ξεχωριστό κλάδο της Κοινωνιολογίας της Υγείας με το όνομα **Κοινωνιολογία του Σώματος** χάρη στην ανθούσα βιβλιογραφία που προέκυψε τις τελευταίες δεκαετίες.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 3/6

- Το Σώμα απουσίαζε από την Κοινωνιολογία της Υγείας έως τα μέσα της δεκαετίας του '80, παρόλο που ζητήματα υγείας, ασθένειας και ιατρικής σχετίζονται άμεσα με το σώμα.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 4/6

- Οι άνδρες κοινωνικοί θεωρητικοί άσκησαν σημαντική επιρροή στην Κοινωνιολογία του Σώματος.
 - Ωστόσο, οι φεμινίστριες κοινωνιολόγοι ήταν οι πρώτες που αναγνώρισαν και κατέστησαν σαφή τη σημασία του σώματος για την κοινωνική θεωρία.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 5/6

- Οι φεμινιστικές θεωρίες για το γυναικείο σώμα αποκάλυψαν
 - 1) Ότι οι ιατρικές και επιστημονικές περιγραφές της βιολογικής βάσης του σώματος είναι κοινωνικά κατασκευασμένες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ιδεολογικούς σκοπούς (διατήρηση των διαφυλικών ανισοτήτων).
 - 2) Τους τρόπους με τους οποίους το γυναικείο σώμα διακανονιζόταν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα από ένα ανδροκρατούμενο ιατρικό επάγγελμα.

Η «γέννηση» της Κοινωνιολογίας του Σώματος 6/6

- Οι εξελίξεις στον τομέα των νέων τεχνικών αναπαραγωγής αποτελούν παράδειγμα αυτού του διακανονισμού και ελέγχου.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 1/7

1. Οι φεμινίστριες συγγραφείς:

- «Φώτισαν» την πολιτική θέση του φυσικού σώματος που λειτούργησε ως μέσο εκμετάλλευσης των γυναικών από τους άνδρες.
- Προσπάθησαν να επανακτήσουν τον έλεγχο πάνω στο σώμα τους μέσα σε ένα ανδροκρατούμενο ιατρικό επάγγελμα.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 2/7

- *Our bodies, our selves* (1974).

Βιβλίο που κυκλοφόρησε η Κολεκτίβα Βιβλίων Υγείας των Γυναικών της Βοστόνης και σημείωσε μεγάλη επιτυχία.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 3/7

2. Οι πρόσφατες εξελίξεις σε τεχνολογικές καινοτομίες που σχετίζονται κυρίως με την ανθρώπινη αναπαραγωγή:

- Τόνισαν την ποικίλη φύση των ορίων μεταξύ φυσικού και κοινωνικού σώματος.
- Προκάλεσαν συζητήσεις περί ηθικής σχετικά με την υπόσταση του εμβρύου και του πότε θα πρέπει τελικά να αρχίζει και να τελειώνει η ανθρώπινη ζωή.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 4/7

3. Δημογραφικοί παράγοντες (το «γκριζάρισμα των πληθυσμών») ανέδειξαν τη μεταβαλλόμενη φύση των ανθρώπινων σωμάτων αναδεικνύοντας:

- Ζητήματα σχετικά τη μακροβιότητα.
- Ερωτήματα σχετικά με την κυριότητα του σώματος (ευθανασία).

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 5/7

4. Η λατρεία του σώματος επηρέασε τις μετανεοτερικές κοινωνίες:

- Εμπορικό και αισθητικό ενδιαφέρον για το σώμα.
 - Να διατηρείται κανείς σε «φόρμα», λεπτός, νέος.
- Τα σώματα από παραγωγοί πραγμάτων σε καταναλωτές πραγμάτων.
 - ‘Fitness industry’ = αεροβική, υγιεινές τροφές, βιντεοκασέτες με γυμναστική.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 6/7

5. Η εμφάνιση του Aids:

- Μας υπενθύμισε τους περιορισμούς της ιατρικής τεχνολογίας.
 - Δύσκολα συμβιβάζεται κάποιος με το θάνατο νέων ανθρώπων σε μία κοινωνία που η πλειοψηφία του πληθυσμού αποτελείται από ηλικιωμένους.
- Οδήγησε τους ανθρώπους με Aids, ακολουθώντας τις πρακτικές του γυναικείου κινήματος, να ενωθούν ώστε να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους από τον ιατρικό έλεγχο.

Κοινωνικές αλλαγές που συνέβαλαν στο ρητό ενδιαφέρον για το Σώμα 7/7

6. Η αυξανόμενη ανησυχία γύρω από ζητήματα ηθικής που αφορούν το σώμα προκάλεσε την προσοχή των Μ.Μ.Ε.:

- Υπάρχει ηθικό κομμάτι στις έρευνες σε έμβρυα;
- Η άρνηση παροχής θεραπείας σε όσους «κακοποιούν» το σώμα τους με το κάπνισμα είναι επιτρεπτή;
- Ποιος δικαιούται να έχει άποψη γύρω από τη μοίρα του σώματός μας;
- Ποια είναι τα όρια μεταξύ ζωής και θανάτου;
- Είναι θεμιτό αυτά τα ζητήματα να αποφασίζονται από τους ιατρούς;

Οδεύοντας προς έναν νέο τύπο κοινωνίας («σωματική») 1/4

- Έχουν επικρατήσει διάφοροι όροι που περιγράφουν την μεταβολή που έχει συντελεστεί τις τελευταίες δεκαετίες στον τύπο της σύγχρονης κοινωνίας:
 - Μετανεοτερική κοινωνία (postmodern).
 - Όψιμη νεοτερική κοινωνία (late modern).
 - Μετα-Φοντ κοινωνία (post-Fordist).

Οδεύοντας προς έναν νέο τύπο κοινωνίας («σωματική») 2/4

– «Σωματική κοινωνία» ('somatic society')
σύμφωνα με τον Turner:

- Κινούμαστε προς μία κοινωνία όπου το σώμα κατέχει την κεντρική θέση στην πολιτική και πολιτιστική δραστηριότητα.
- Η κοινωνία ενδιαφέρεται περισσότερο για τη ρύθμιση του σώματος παρά για την αύξηση της παραγωγής, όπως συνέβαινε στο βιομηχανικό καπιταλισμό.

Οδεύοντας προς έναν νέο τύπο κοινωνίας («σωματική») 3/4

- Η πολιτική μέριμνα αφορά τη ρύθμιση των αποστάσεων μεταξύ των σωμάτων, των κοινωνιών και των πολιτιστικών προτύπων.
 - Π.χ. Ασφαλές σεξ, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, δωρεάν προφυλακτικά, καθαρές σύριγγες.

Οδεύοντας προς έναν νέο τύπο κοινωνίας («σωματική») 4/4

- Τα σύγχρονα πολιτικά κινήματα καταδεικνύουν τις ανησυχίες της σωματικής κοινωνίας.
 - Π.χ. Φεμινιστικές ομαδοποιήσεις, εκστρατείες υπέρ και κατά των εκτρώσεων, συζητήσεις περί γονιμότητας και στειρότητας, το κίνημα των Πρασίνων.

Κύριες προσεγγίσεις του Σώματος 1/2

- Η νατουραλιστική προσέγγιση.
- Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης.
- Η φαινομενολογική προσέγγιση.

Κύριες προσεγγίσεις του Σώματος 2/2

- Οι νατουραλιστική προσέγγιση και η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης συνιστούν τα άκρα των δύο πόλων.
- Η φαινομενολογική προσέγγιση συνιστά τη γέφυρα μεταξύ των δύο άκρων.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 1/13

- Η νατουραλιστική προσέγγιση πρεσβεύει ότι το σώμα είναι μια πραγματική βιολογική οντότητα, που υπάρχει ως καθολικό φαινόμενο, ανεξάρτητα από το εκάστοτε κοινωνικό πλαίσιο.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 2/13

- Παρουσιάστηκε το 18^ο αιώνα στους κόλπους της Κοινωνιολογίας της Υγείας.
- Υποστηρίζει ότι όλες οι ανθρώπινες συμπεριφορές και κοινωνικές σχέσεις ερμηνεύονται με βάση το βιολογικό τους υπόβαθρο.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 3/13

- Η Κοινωνιοβιολογία προσέφερε το έδαφος για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης προσέγγισης.
 - Οι ανθρώπινες συμπεριφορές και κοινωνικές σχέσεις είναι βιολογικά, γενετικά και εξελικτικά καθορισμένες.
 - Η ανθρώπινη δραστηριότητα και οι κοινωνικές διαφορές ερμηνεύονται βάσει των βιολογικών τους προδιαθέσεων.
 - Π.χ. Χαρακτηριστικά προσωπικότητας όπως επιθετικότητα, ευφυΐα, ομοφυλοφιλία εξετάζονται υπό το πρίσμα της γενετικής προδιάθεσης.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 4/13

- Οι θεωρίες που αφορούν τις βιολογικές βάσεις των διαφορών αναπτύσσονται συνήθως σε περιόδους πολιτικών αλλαγών.
 - Π.χ. Η Κοινωνιοβιολογία του Wilson αναπτύχθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '70 για να αντιταχθεί στο δεύτερο φεμινιστικό κίνημα.
 - Π.χ. Η προσπάθεια εντοπισμού ενός γονιδίου ομοφυλοφιλίας από την επιστημονική κοινότητα και η λαϊκή ανησυχία για τον τρόπο ζωής των ομοφυλοφίλων τυγχάνουν της ίδιας προσοχής των Μ.Μ.Ε.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 5/13

- Η πλειοψηφία των κοινωνιολόγων απορρίπτει την ιδέα ότι η βιολογική βάση του σώματος καθορίζει κάθε μορφή της ανθρώπινης και κοινωνικής ζωής και ότι η φύση του φυσικού σώματος δεν επηρεάζεται από το κοινωνικό πλαίσιο.
 - Απόψεις περιοριστικές, ντετερμινιστικές και επιστημονικά ατελείς.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 6/13

- Ωστόσο, ο τρόπος που έχει γίνει αντιληπτό το σώμα παρουσιάζει κοινωνιολογικό ενδιαφέρον καθώς:
 - Οι βιολογικές, φυσιολογικές και ανατομικές θεωρίες δεν ερμηνεύουν μόνο το σώμα αλλά και τις επικρατούσες πολιτικές ιδεολογίες.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 7/13

- Η νατουραλιστική ερμηνεία του σώματος έχει χρησιμοποιηθεί για να ερμηνευτούν και να δικαιολογηθούν οι ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων.
 - Είναι «φυσικό» τα δύο φύλα να ζουν διαφορετικές ζωές και ασχολούνται με διαφορετικές δραστηριότητες λόγω των σωματικών τους διαφορών.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 8/13

- Η ιδέα της **διαφορετικότητας** αναδείχθηκε μετά το 1800.
 - Έως τότε, άνδρες και γυναίκες ανήκαν στο ίδιο φύλο (sex) αλλά σε διαφορετικά γένη (gender).
 - Τα γυναικεία αναπαραγωγικά όργανα θεωρούνταν όμοια με τα αντρικά, μόνο που βρίσκονταν εσωτερικά.
 - Επίσης, είχαν τα ίδια ονόματα (ωθήκες =γυναικείοι όρχεις, μήτρα =όσχεο, κόλπος =πέος).
 - Το αρσενικό θεωρούνταν το πρότυπο ενώ το θηλυκό μια υποδεέστερη εκδοχή του.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 9/13

- Οι άνδρες ήταν πιο «θερμοί» από τις γυναίκες για αυτό είχαν εξωτερικά αναπαραγωγικά όργανα. Αντίθετα, οι γυναίκες ως ψυχρότερες ήταν πιο κοντά στα ζώα, που θεωρούνταν ακόμα ψυχρότερα από τους ανθρώπους.
- Αν και τα δύο φύλα είχαν παρόμοια δομή, το ανδρικό σώμα θεωρούνταν ως η τέλεια μορφή του είδους.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 10/13

- Κατά το τέλος του 17^{ου} αιώνα, άρχισαν να διαφοροποιούνται σωματικά και ανατομικά.
- Οι γυναίκες θεωρούνταν αναβολικές και οι άνδρες καταβολικοί.
 - Αναβολισμός =δομικές, δημιουργικές, συνθετικές διαδικασίες.
 - Καταβολισμός = αποδιοργανωτικές, διαλυτικές χημικές αλλαγές.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 11/13

- Οι άνδρες θεωρούνταν πιο δραστήριοι, ενεργητικοί, ενθουσιώδεις, παθιασμένοι και ευμετάβλητοι. Αντίθετα οι πιο παθητικές, συντηρητικές, νωθρές και σταθερές.
- Οι πιο ενεργητικοί άνδρες είχαν μεγαλύτερους εγκεφάλους και υψηλότερη ευφυΐα ενώ οι γυναίκες, κυρίως οι μητέρες, έχουν περισσότερα αλτρουιστικά συναισθήματα.
- Οι άνδρες υπερείχαν σε ανεξαρτησία και θάρρος ενώ οι γυναίκες σε αγάπη και συμπόνια.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 12/13

- Προκύπτει ότι οι αντιλήψεις για τη βιολογική βάση του σώματος έχουν βασιστεί και ταυτόχρονα συμβάλλει στις κυρίαρχες πολιτιστικές θεωρήσεις για τα δύο φύλα.

Η νατουραλιστική προσέγγιση 13/13

- Η ιατρική εννοιολόγηση του σώματος (που κυριαρχεί στις δυτικές κοινωνίες) καταδεικνύει μέσα από τα ιατρικά εγχειρίδια ανατομίας ότι η **ανδρική ανατομία** συνιστά το βασικό μοντέλο του ανθρώπινου σώματος.
 - Η γυναικεία ανατομία παρουσιάζεται ως αποκλίνουσα από το πρότυπο.

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 1/6

- Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης, σε αντίθεση με τη νατουραλιστική προσέγγιση, υποστηρίζει ότι το σώμα δημιουργείται κοινωνικά ή εφευρίσκεται και άρα επηρεάζεται από τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες.
 - Η πραγματικότητα του σώματος σε κάθε δεδομένη στιγμή είναι συνέπεια του *πώς το βλέπουμε και πώς το εξετάζουμε.*

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 2/6

- Η συγκεκριμένη προσέγγιση διακρίνεται σε επιμέρους θεωρίες:
 - Α) Το σώμα και οι παθήσεις του είναι συνέπειες του λόγου που τα περιγράφει («βλέμμα»/'gaze' κατά το Foucault).
 - Β) Το σώμα έχει μια υλική βάση που διαμορφώνεται και διαφοροποιείται από τις κοινωνικές πρακτικές και το κοινωνικό του πλαίσιο.

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 3/6

- Π.χ. Στις δυτικές κοινωνίες οι άνδρες έχουν δυνατότερα σώματα από τις γυναίκες:
 - Οι άνδρες ενθαρρύνονται από μικρή ηλικία να ασχολούνται με αθλήματα και παιχνίδια που ευνοούν την ανάπτυξη των μυών του σώματος.
 - » Επομένως, οι κοινωνικές προσδοκίες μπορεί να έχουν μια «πραγματική» επίπτωση στο σωματικό σχήμα.

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 4/6

- Γ) Η πρόσληψη του φυσικού σώματος διαμεσολαβείται από το κοινωνικό σώμα (Mary Douglas).
 - Το σώμα παρέχει μια βάση ταξινόμησης και αντίστοιχα η οργάνωση του κοινωνικού συστήματος αντικατοπτρίζεται στο πώς προσλαμβάνεται το σώμα.

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 5/6

- Το κοινωνικό σώμα περιορίζει τον τρόπο πρόσληψης του φυσικού σώματος με αποτέλεσμα το ίδιο το σώμα να είναι ένα περιορισμένο μέσο έκφρασης.
- Οι κοινωνίες απαντούν στην αταξία, αναπτύσσοντας συστήματα ταξινόμησης.

Η προσέγγιση της κοινωνικής μορφοποίησης 6/6

- Ό,τι διαπερνά τα κοινωνικά ή σωματικά όρια θεωρείται μόλυνση.
 - Π.χ. Οι ιδέες για τη σωματική υγιεινή μας ενημερώνουν τόσο για τις πολιτιστικές μας παραδοχές όσο και για το «πραγματικό» σώμα και τις ιατρικές μας γνώσεις για αυτό.

Η φαινομενολογική προσέγγιση 1/4

- Η φαινομενολογική προσέγγιση δέχεται ότι για την κατανόηση του ανθρώπινου σώματος είναι απαραίτητος ο νους/«βιωμένη εμπειρία».
 - Οι άνθρωποι ερμηνεύουν και για αυτό το λόγο δημιουργούν το σύμπαν με τρόπο που να έχει νόημα και σκοπό για τους ίδιους.

Η φαινομενολογική προσέγγιση 2/4

- Το «βιωμένο σώμα» αποτελεί τον κεντρικό κορμό της συγκεκριμένης προσέγγισης.
 - Βασικό χαρακτηριστικό του η προθετικότητα.
- Το σώμα δεν είναι απλώς ένα πράγμα που βρίσκεται στον κόσμο αλλά που δημιουργεί έναν κόσμο.

Η φαινομενολογική προσέγγιση 3/4

- Αυτή η προσέγγιση αναπτύχθηκε στην κοινωνιολογία της εμπειρίας του σώματος.
 - Γίνεται ανάλυση της σχέσης ανάμεσα στον εαυτό, την ταυτότητα και το σώμα.
 - Η βιοϊατρική εστιάστηκε στο «σώμα ως μηχανή», δηλαδή στις φυσικές όψεις του σώματος και όχι στο νου και το άτομο.

Η φαινομενολογική προσέγγιση 4/4

- Π.χ. Όταν σηκωνόμαστε το πρωί από το κρεβάτι για να πάμε στη δουλειά δε σκεφτόμαστε το πώς θα μεταφέρουμε το σώμα μας.
 - Όταν το σώμα μας λειτουργεί όπως θέλουμε να λειτουργεί, το θεωρούμε δεδομένο ενώ στην αντίθετη περίπτωση το σκεφτόμαστε.
 - Αγνοείται η ενσώματη φύση των πράξεων.

Βιβλιογραφία

Nettleton, S. (1995). *Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας*. (Μετάφρ. Ανθή Βακάκη, 2002). Αθήνα:
Τυπωθήτω-ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ.

Σημείωμα Αναφοράς

Γκούβα, Μ. (2015). Κοινωνιολογία της Υγείας. ΤΕΙ Ηπείρου.

Διαθέσιμο από:

<http://eclass.teiep.gr/courses/NOSH104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ευαγγελία Ι. Κοσμά
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει) μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

